

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz-Schillinga: "Ogromna i goruća obaveza"

Ove sedmice sam se susreo sa predstavnicima udruženja preživjelih žrtava Srebrenice i Podrinja. Ničim se ne može ublažiti tuga tih ljudi koji i danas pate zbog genocida koji je počinjen u i oko Srebrenice u julu 1995. godine. To ne znači da sada trebamo dići ruke kao da smo bespomoćni – naprotiv, treba uraditi sve što je moguće da se pomogne onima koji su preživjeli ovaj masakr i treba uraditi sve što je moguće da se održi ljudski i materijalni oporavak zajednice u Srebrenici.

Pravda dolazi na prvo mjesto. U 2005. godini, radna grupa Vlade RS utvrdila je imena pripadnika vojnih, policijskih i jedinica civilne odbrane koji su bili prisutni u području Srebrenice u vrijeme masakra. Sudovi imaju dužnost da utvrde za svakog pojedinca sa ove liste da li je kriv za ratni zločin ili ne. Ova aktivnost se mora provesti veoma hitno, prvo za uposlenike državnih i entitetskih institucija, a onda za ostale pojedince sa ove liste.

Svaki pošten građanin u svakom dijelu Bosne i Hercegovine pridružiti će se preživjelim iz Srebrenice u zahtjevu da se ovaj sudski postupak ubrza. Zakašnjela pravda je i uskraćena pravda – a nakon najtežih zvjerstava u Evropi od Drugog svjetskog rata, uskraćena pravda je nešto što se ne može tolerisati.

Srebrenica, kao i druga područja povratka u Bosni i Hercegovini, primila je značajnu pomoć i investicije koje su imale za cilj oživljavanje ekonomske infrastrukture kako bi se osiguralo da povratnici imaju fizička i ekonomska sredstva da ponovo sebi izgrade život. Sada se akcenat mora staviti na učvršćivanje i njegovanje prvih rezultata ekonomskog oporavka. Istovremeno treba raditi na proširenju projekata u oblasti obrazovanja, pomirenja, izgradnje spomen-obilježja. Povratak je fundamentalno pravo koje se jedino može ispoštovati praktičnim sredstvima. Niko ne bi trebao podcjenjivati legitimnosti ili efikasnosti praktičnih koraka u oživljavanju industrije, poljoprivrede i infrastrukture u Srebrenici. To nije flaster za otvorenu ranu; to je potreban temelj za dug i spor proces obnove.

Nakon presude Međunarodnog suda pravde stigli su pozivi da se Srebrenici dodijeli poseban ustavni status. Ja sam razgovarao o tom pitanju sa stranačkim liderima i rekao sam jasno da se na ovom i drugim ustavnim prijedlozima (uključujući i prijedloge koji mogu izdići Bosnu i Hercegovinu iz siromaštva, presjeći kriminal i korupciju i utrti put punom člansvu u EU) može raditi samo putem konsenzusa. Princip konsenzusa je u Bosni i Hercegovini održavao mir u posljednjih dvanaest godina i od njega se neće odustati.

Preživjeli Srebrenice s pravom zahtijevaju pravdu i s pravom zahtijevaju da državni i entitetski organi ispune svoje obaveze kako bi im se pomoglo da unaprijede životne uslove. Međunarodna zajednica će biti uz njih u insistiranju na ovim zahtjevima.

Političare u Federaciji su optuživali da iskorištavaju tugu preživjelih za ostvarenje svojih sopstvenih ciljeva a političare u RS su optuživali da ne shvataju da njihova obaveza u pogledu Srebrenice – gdje su zvjerstva počinjena u ime Republike Srpske – nije samo političke prirode, nego i moralne. U oba slučaja, neke kritike imaju smisla. U oba slučaja, političari se moraju usredsrediti na praktične korake u cilju ubrzanja pravde i unapređenja kvaliteta života u Srebrenici i okolnim područjima. Moj Ured će naredne sedmice okupiti sve relevantne agencije kako bi se osiguralo da se ovi koraci poduzmu.

Ovo neće, niti može, ublažiti tugu preživjelih Srebrenice. Ali im može olakšati život. Konačnim bacanjem mreže na počinioce zločina koji su i dalje na slobodi i unapređenjem uslova na terenu, organi vlasti će početi realizirati ogromnu i goruću obavezu prema žrtvama genocida. Mi ćemo uraditi sve što je u našoj moći da osiguramo da se to uradi.

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.